

Statens kunskapsspridning till skolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2013/14:95 Riksrevisionens rapport om statens kunskapsspridning till skolan som lämnats till riksdagen med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Statens kunskapsspridning till skolan (RiR 2013:11).

Inga följdmotioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att styra Skolverket mindre detaljerat och mer strategiskt. Utskottet konstaterar att den ansvarsfördelning som gäller för skolan innebär att styrningen av Skolverket är komplex. Detta har inneburit att Skolverket, inom ramen för de senaste årens intensiva reformarbete, har haft en central roll som varit nödvändig för att vända utvecklingen inom den svenska skolan.

Utskottet instämmer i bedömningen att det är viktigt att följa upp vilket genomslag Skolverkets insatser för kunskapsspridning får och vilken nytta de skapar i skolan. Utskottet välkomnar därför att Skolverket har inlett ett arbete som syftar till att utveckla och förbättra effekterna av myndighetens arbete med kunskapsspridning.

Vidare välkomnar utskottet det initiativ som regeringen har tagit som syftar till att åtgärder inom utbildningsområdet i större utsträckning ska kunna utvärderas, bl.a. genom att ge Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) ett utvidgat uppdrag att utvärdera effekter av olika reformer och åtgärder inom utbildningsområdet.

Utskottet anser i likhet med regeringen att de redovisade åtgärderna kommer att leda till en mer effektiv spridning av kunskap som främjar en utbildning som bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Skrivelse 2013/14:95 Riksrevisionens rapport om statens kunskapsspridning till skolan	7
Särskilt yttrande	10
Statens kunskapsspridning till skolan (S)	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Skrivelsen	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Skrivelse 2013/14:95 Riksrevisionens rapport om statens kunskaps spridning till skolan

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:95 till handlingarna.

Stockholm den 12 juni 2014

På utbildningsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ibrahim Baylan (S), Betty Malmberg (M), Louise Malmström (S), Tina Acketoft (FP), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (FP), Jabar Amin (MP), Yvonne Andersson (KD), Carina Herrstedt (SD), Michael Svensson (M), Adnan Dibrani (S), Björn Samuelson (M), Cecilia Dalman Eek (S) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas skrivelse 2013/14:95 Riksrevisionens rapport om statens kunskaps spridning till skolan. Inga motionsyrkanden har väckts med anledning av skrivelsen.

Riksrevisionen överlämnade granskningsrapporten Statens främjande av kunskaps spridning inom skolan (RiR 2013:11) den 7 oktober 2014 till riksdagen. Riksdagen överlämnade den 17 oktober 2013 samma rapport till regeringen. En skrivelse från regeringen med anledning av granskningsrapporten ska lämnas till riksdagen inom fyra månader från det att regeringen tagit emot rapporten. Skolverket har yttrat sig över rapporten (U2013/6226/S).

Med anledning av granskningsrapporten överlämnade regeringen den 13 februari 2014 skrivelse 2013/14:95 Riksrevisionens rapport om statens kunskaps spridning till skolan till riksdagen.

Bakgrund

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen och en del av riksdagens kontrollmakt. Från och med den 1 januari 2011 gäller följande ordning för hanteringen av Riksrevisionens effektivitetsgranskningar. Alla effektivitetsgranskningar som inte avser Riksdagsförvaltningen eller riksdagens övriga myndigheter ska lämnas till riksdagen som i sin tur lämnar dem vidare till regeringen. Regeringen ska därefter inom fyra månader lämna en skrivelse till riksdagen som redogör för vilka åtgärder den vidtagit eller ämnar vidta med anledning av en granskningsrapport. Inom Riksrevisionens effektivitetsrevision sker granskningen främst inom ramen för s.k. granskningsstrategier. En granskningsstrategi är en serie granskningar på samma tema. Strategierna omfattar områden eller teman där Riksrevisionen identifierat väsentliga frågeställningar som revisionen belyser ur olika aspekter i ett antal granskningar. Den aktuella granskningen ingår i granskningsstrategin Statens insatser på skolområdet.

Riksrevisionen har granskat om statens spridning av kunskap är effektiv och främjar att utbildningen i skolan i större utsträckning kan bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Resultatet av granskningen redovisas i granskningsrapporten. Företrädare för Utbildningsdepartementet och Skolverket har fått tillfälle att faktagranska och i övrigt lämna synpunkter på slutrapporten. Rapporten innehåller slutsatser och rekommendationer som avser regeringen och Skolverket.

Vad gäller spridning av kunskap som främjar att utbildningen i skolan bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet tog utbildningsutskottet redan 2012 initiativ till en studie om hur ny kunskap kan komma till bättre användning i skolan (rapport 2012/13:RFR10). I rapporten lyfter författarna fram vikten av att använda ny forskning i skolan. För att ny forskning ska komma eleverna till del behöver skolan utmärka sig som en modern och professionell kunskapsorganisation som regelmässigt kan ta till vara och integrera kunskapen. Av rapporten framgår även att en stor majoritet av lärarna och skolledarna har behov av kunskap från ny forskning för att kunna utveckla utbildningen. Nästan alla skolledare som deltog i undersökningen ansåg att det ingår i deras arbetsuppgift att skaffa sig ny kunskap från forskningen. Däremot ansåg endast hälften av lärarna detsamma.

I rapporten konstateras även att en modern kunskapsorganisation kännetecknas av att det finns en kunskapsfrämjande kultur. Ledarskapet är avgörande för organisationskulturen. Tydliga visioner och ett ledarskap som uppmuntrar till att söka efter nya lösningar gynnar också det regelbundna utvecklingsarbetet.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelsen innehåller regeringens bedömningar med anledning av iakttagelserna i Riksrevisionens granskningsrapport Statens främjande av kunskaps-spridning inom skolan (RiR 2013:11).

Sedan Riksrevisionens granskning inleddes har regeringen tagit initiativ till en rad åtgärder som syftar till att främja en utbildning som i större utsträckning vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Regeringen har bl.a. beslutat att en ny myndighet ska inrättas som ska ansvara för att systematiskt väga samman och sprida forskningsresultat som bidrar till ökad kunskap bland lärare och förskollärare om effektiva metoder och arbetssätt i skola och förskola.

Av granskningsrapporten framgår att Riksrevisionen anser att Skolverket bedriver sitt arbete med kunskapsspridning på ett sätt som till stor del möter behoven hos målgrupperna men att det finns en förbättringspotential, bl.a. när det gäller tillgängligheten och användbarheten av myndighetens insatser och material. Skolverket har sedan granskningen genomfördes inlett ett arbete som ligger i linje med det som Riksrevisionen efterfrågar.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att styra Skolverket mindre detaljerat och mer strategiskt i dess nationella utvecklingsuppdrag och pekar bl.a. på att Skolverket har ett omfattande regleringsbrev som växt i omfattning de senaste åren. Regeringen konstaterar att den ansvarsfördelning som gäller för skolan innebär att styrningen av Skolverket är komplex. Detta har inneburit att Skolverket, inom ramen för de senaste årens intensiva reformarbete, har haft en central roll som regeringen bedömt som nödvändig för att vända utvecklingen inom svensk skola. Vidare instäm-

mer regeringen i Riksrevisionens bedömning att det är viktigt att följa upp vilket genomslag Skolverkets insatser för kunskapsspridning får och vilken nytta de skapar i skolan. Regeringen konstaterar att Skolverket har inlett ett arbete som syftar till att utveckla och förbättra effekterna av myndighetens arbete med kunskapsspridning. Vidare har regeringen tagit initiativ som syftar till att åtgärder inom utbildningsområdet i större utsträckning ska kunna utvärderas, bl.a. genom att ge Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) ett utvidgat uppdrag att utvärdera effekter av olika reformer och åtgärder inom utbildningsområdet.

Regeringen bedömer att de redovisade åtgärderna kommer att leda till en mer effektiv spridning av kunskap som främjar en utbildning som bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Utskottets överväganden

Skrivelse 2013/14:95 Riksrevisionens rapport om statens kunskapsspridning till skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2013/14:95 Riksrevisionens rapport om statens kunskapsspridning till skolan till handlingarna.

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionens granskning visar att Skolverket bedriver sitt arbete med kunskapsspridning på ett sätt som medför att den kunskap som sprids till stor del når ut och möter behoven hos rektorer och lärare. Spridningen av kunskap är enligt Riksrevisionen i den meningen effektiv. Samtidigt visar granskningen att det finns en förbättringspotential, både när det gäller hur Skolverket arbetar och regeringens styrning av myndigheten.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att

- styra Skolverkets nationella utvecklingsuppdrag mindre detaljerat och mer strategiskt för att dra mer nytta av Skolverkets roll som expertmyndighet
- ge Skolverket ett uppdrag i sin instruktion att sammanställa och sprida kunskap om resultat av beprövad erfarenhet
- efterfråga vilket genomslag som Skolverkets insatser och stödmaterial får och vilken nytta de skapar i skolan.

Riksrevisionen rekommenderar Skolverket att

- mer aktivt verka för att regeringen föreslår en förenklad och anpassad styrning som underlättar för Skolverket att effektivisera sina insatser inom ramen för utvecklingsuppdraget
- mäta och utvärdera nyttan av sitt arbete med kunskapsspridning inom utvecklingsuppdraget samt göra en samlad bedömning av i vilken utsträckning som myndigheten når sina målgrupper, i synnerhet lärare
- utvärdera om de genomförda förändringarna av webbplatsen har lett till att den motsvarar besökarnas behov i större utsträckning.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Regeringen kommer att fortsätta sitt arbete med att främja en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Regeringen har sedan tidigare tagit en rad initiativ i detta syfte. Regeringen har bl.a. beslutat att inrätta en ny myndighet som ska ansvara för att systematiskt väga

samman och sprida forskningsresultat som bidrar till ökad kunskap bland lärare och förskollärare om effektiva metoder och arbetssätt i skola och förskola för ökad måluppfyllelse och förbättrade kunskapsresultat. Vidare har regeringen tillkallat ett utbildningsvetenskapligt råd (dnr U2014/2461/S). Syftet med rådet är att regeringen ska kunna samråda med rådet i skolfrågor. Rådet leds av utbildningsministern och består av forskare från olika vetenskapliga discipliner med anknytning till skolan.

Dessa åtgärder bör enligt regeringens bedömning tillsammans med de övriga insatser på området som tidigare redovisats främja en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer. Regeringen anser därför inte att det nu finns skäl att komplettera Skolverkets uppdrag enligt instruktionen på det sätt som Riksrevisionen föreslår.

När det gäller de rekommendationer som Riksrevisionen lämnat angående regeringens styrning och uppföljning av Skolverkets arbete menar regeringen att den ökade mängden uppdrag som tilldelats Skolverket bör ses mot bakgrund av de senaste årens intensiva reformarbete som har varit nödvändigt för att vända utvecklingen inom den svenska skolan. Regeringen bedriver dock ett ständigt förbättringsarbete vad gäller styrningen av sina myndigheter. I det arbetet är Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer när det gäller styrningen av Skolverket ett välkommet tillskott, som regeringen kommer att väga in i sitt fortsatta förbättringsarbete. Vidare har initiativ tagits som syftar till att åtgärder inom utbildningsområdet i större utsträckning ska kunna utvärderas. Regeringen konstaterar även att Skolverket har inlett ett arbete som syftar till att utveckla och förbättra effekterna av myndighetens arbete med kunskapsspridning. Skolverket har också påbörjat ett arbete med att utvärdera förändringarna av sin webbplats i syfte att göra material och insatser mer tillgängliga för målgrupperna.

Regeringen bedömer att de redovisade åtgärderna kommer att främja en effektiv spridning av kunskap och en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka vikten av att all utbildning i skolan bygger på aktuell kunskap och att nya forskningsrön kontinuerligt integreras i skolans arbetsformer och undervisningens innehåll.

Mot bakgrund av rapporten Hur kan ny kunskap komma till bättre användning i skolan (RiR 2013:11) vill utskottet lyfta fram det pedagogiska ledarskapets centrala roll för att stimulera och stödja en kunskapsfrämjande kultur i skolan. I rapporten lyfter man även fram vikten av att få tid att nyttiggöra kunskap från ny forskning i sitt arbete. Enligt rapporten anser nio av tio lärare, och nästan lika många av skolledarna, att de inte har tillräckligt med tid för detta.

Utskottet har därför med intresse tagit del av Riksrevisionens granskning av om statens spridning av kunskap är effektiv och om den främjar att utbildningen i skolan i större utsträckning kan bygga på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Utskottet instämmer i Riksrevisionens bedömning att det är viktigt att följa upp vilket genomslag Skolverkets insatser för kunskapsspridning får och vilken nytta de skapar i skolan. Utskottet välkomnar därför att Skolverket har inlett ett arbete som syftar till att utveckla och förbättra effekterna av myndighetens arbete med kunskapsspridning.

Vidare välkomnar utskottet regeringens initiativ som syftar till att åtgärder inom utbildningsområdet i större utsträckning ska kunna utvärderas, bl.a. genom att ge Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) ett utvidgat uppdrag att utvärdera effekter av olika reformer och åtgärder inom utbildningsområdet.

Utskottet anser i likhet med regeringen att de redovisade åtgärderna kommer att leda till en mer effektiv spridning av kunskap som främjar en utbildning som bygger på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Med detta föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Särskilt yttrande

Statens kunskapsspridning till skolan (S)

Ibrahim Baylan (S), Louise Malmström (S), Håkan Bergman (S), Gunilla Svantorp (S), Adnan Dibrani (S) och Cecilia Dalman Eek (S) anför:

Vi vill med detta särskilda yttrande utveckla vår syn på statens kunskapsspridning till skolan. Regeringens skrivelse 2013/24:95 Riksrevisionens rapport om statens kunskapsspridning till skolan innehåller regeringens bedömningar och åtgärder med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Statens främjande av kunskapsspridning inom skolan (RiR 2013:11). I granskningsrapporten rekommenderar Riksrevisionen regeringen att, i syfte att bättre dra nytta av Skolverkets roll som expertmyndighet, mindre detaljerat och mer strategiskt styra myndigheten i dess nationella utvecklingsuppdrag. Vidare rekommenderas regeringen att i Skolverkets instruktion ge myndigheten i uppdrag att sammanställa och sprida kunskap om beprövad erfarenhet och att i uppföljningen av Skolverkets verksamhet efterfråga vilket genomslag myndighetens insatser får och vilken nytta de skapar i skolan. Skolverket beskriver i sitt yttrande att regeringens uppdrag ofta ska genomföras snabbt, annonseras med kort varsel och i vissa fall innebär en ny verksamhet.

Den senaste OECD-rapporten visar att den svenska skolan inte lyckas gå på djupet på samma sätt som skolväsendet gör i länder som lyckas bättre. Undervisningen måste bli mer verklighetsförankrad och eleverna måste få återkoppling från lärarna i stället för att lämnas ensamma med sina skolböcker. Det finns i dag – som både OECD-rapporten och Riksrevisionen visar – brister i hur kunskap kring beprövad erfarenhet utvecklas och sprids. Regeringen har haft åtta år på sig att se till att skapa en fungerande styrning av sina myndigheter och ge de uppdrag och lägga de förslag som krävs för att skapa förutsättningar för att skolan i än högre grad ska bli en lärande organisation präglad av kollegialt lärande. Regeringens bedömning är att det ökade antalet regeringsuppdrag till Skolverket beror på intensivt reformarbete. Vi socialdemokrater menar att Riksrevisionens granskning bekräftar bilden av att regeringen inte ger de uppdrag som Skolverket behöver och att det finns brister i hur regeringen genomför sina reformer. Den myndighet för skolutveckling som den socialdemokratiska regeringen inrättat avvecklades av alliansregeringen och i stället har en stor del av resurserna under dessa åtta år lagts på granskning i stället för på utveckling. Vi socialdemokrater har tagit flera viktiga initiativ för att stödja skolan och lärarna i utvecklingsarbetet. Vi har tidigare föreslagit ett Skolforskningsinstitut med ett utvecklingsuppdrag bl.a. i vår motion med anledning av propositionen om forskning och innovation (prop. 2012:13/30), vilket riksdagen avslag. Regeringen har ändrat sig och

utreder nu hur en ny myndighet ska förberedas och inrättas. Vi menar att detta Skolforskningsinstitut borde ha ett utvecklingsuppdrag och inte enbart i uppdrag att väga samman och sprida kunskap.

Vidare föreslog vi med anledning av Pisarapporten en svensk skolkommission som skulle kunna bidra med kunskap till skolorna om hur man kan förbättra undervisningen och vända kunskapsutvecklingen. Vi är glada över att regeringen har lyssnat och nu inrättat en kommission. Ett annat socialdemokratiskt förslag som regeringen nu anammat är det utbildningsvetenskapliga rådet.

Vi anser att Skolinspektionen borde ha i uppdrag att inte bara slå ned på det som inte fungerar utan också arbeta systematiskt med att sprida goda exempel enligt forskning och beprövad erfarenhet.

En viktig sak som behöver göras är att ge lärarna tid; både genom att ta bort en del administration och att ge tid och strukturer för ett kollegialt lärande. Lärarna måste få möjlighet att tillsammans utvecklas och utvärdera sitt arbete.

För att Sverige ska ha en högkvalitativ förskola, skola, vuxenutbildning och högre utbildning krävs att undervisningen och de pedagogiska metoderna står på solid vetenskaplig grund. En stärkt utbildningsvetenskaplig forskning har därför en stor strategisk betydelse, och anslaget till den utbildningsvetenskapliga forskningen behöver höjas. Denna forskning borde bedrivas i nära anslutning till lärarutbildningen och svara mot behov inom denna utbildning och den pedagogiska yrkesverksamheten. Vi föreslog ökade resurser till utbildningsvetenskaplig forskning i vår motion med anledning av den ovannämnda forsknings- och innovationspropositionen.

Regeringens bedömning i förhållande till Riksrevisionens rekommendationer handlar till stora delar om att flera betydelsefulla åtgärder har vidtagits efter att granskningen har genomförts. Vi ställer oss förvisso bakom regeringens bedömningar och åtgärder i dess skrivelse, men vi menar samtidigt att regeringen har haft åtta år på sig att vända utvecklingen i skolan och att kritiken som framförs om regeringens styrning är allvarlig. Vår uppfattning är att Skolverket eller någon annan myndighet borde ha ett tydligare uppdrag att sprida kunskap om beprövad erfarenhet och ge stöd till skolan och lärarna i utvecklingsarbetet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2013/14:95 Riksrevisionens rapport om statens kunskapsutbredning till skolan.